

VERİMLİ DERS ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

Başarılı olmak için çok çalışmak tek başına yeterli olmayabilir. Çok çalıştıkları halde, etkili ders çalışma yöntemlerini kullanmamaları nedeniyle istediği sonuca ulaşamayan pek çok öğrenci vardır. Bu nedenle, öğrencilerin çalışırken etkili öğrenme konusunda bazı temel ilkeye yöntemler hakkında bilgi edinmeleri, başarıyı artırmada yardımcı olacaktır. Bu çalışmanın temel amacı, etkili öğrenme yöntemleri konusunda öğrencileri kısaca aşağıda belirtilen konular hakkında bilgilendirmektir.

NASIL ÖĞRENİYORUZ

Öğrenme sürecinde, duyu organları -kısa süreli hafıza -uzun süreli hafıza arasında sıkı bir ilişki vardır.

- Yeni bilgiler (dışarıdan gelen her türlü mesaj) duyu organları yoluyla fark edilir ve kısa süreli hafızaya aktarılır.
- Kısa süreli hafızadaki bilgilerden tekrar edilmeyenler unutulur. Tekrar edilenler ise uzun süreli hafızaya saklanmak üzere kaydedilir.
- Bu bilgiler belli bir zaman dilimi geçtikten sonra hatırlanabiliyorsa, o bilgilere ilişkin soru sorulduğunda doğru cevap verilebiliyorsa, öğrenme gerçekleşmiş demektir.

Hatırlamayı güçlendirmek için aşağıda belirtilen aralıklarla tekrar yapmak faydalı olur.

Aynı gün: Öğrenilenler, aynı gün içinde tekrar edilmelidir.

24 saat sonra: Araştırmalar tekrar edilmeyen bilginin büyük bir kısmının 24 saat sonra unutulduğunu göstermektedir. Bu nedenle, öğrenilen bilgiler, 24 saat sonra kısa bir tekrarla gözden geçirilmelidir.

Bir hafta ve bir ay sonra: Küçük bir tekrar, bir hafta ve bir ay sonunda yapılırsa bilgiler uzun süreli hafızaya kaydedilmiş olur.

HAFIZA VE TEKRARLAMA

Düzenli tekrar edilen bilginin 9 hafta sonra %75'lik kısmı hatırlanırken, tekrar yapılmaması durumunda bu bilginin 9 hafta sonra ancak %20'si hatırlanabilmektedir.

ÖĞRENMEYE KARŞI OLUMSUZ TUTUMLARINIZI NASIL DEĞİŞTİREBİLİRSİNİZ?

- Motivasyonun en iyi kaynağı bireyin kendisidir.
- Kendi kendinize bir takım motivasyon kaynakları oluşturabilirsiniz. Bu kaynaklar hem kendi içinizde hem de dışarıda mevcuttur.
- Her şeyden önce okulda öğrendiklerinizi sizin için anlamlı ve değerli kılmaya çalışın.
- Her türlü dersi çalışırken, bu çabanızın gelecekteki başarı ve mutluluğunuzla yakından ilişkili olduğunu düşünün.
- Sıkıcı bulduğunuz derslerin dahi gelecekte gerçekleştirmek istediğiniz hedeflere ulaşmada bir etkisi olduğunu kabul ederseniz, o dersleri çalışma isteğiniz artacaktır.
- Ders çalışmayı başarılması gereken bir iş ya da çözülmesi gereken bir problem olarak görürseniz, ders çalışmak sizin için daha zevkli bir hale gelebilir. Böylelikle, zamanla ders çalışmanın yani öğrenmenin doyum sağlayıcı bir etkinlik olduğunu düşünmeniz mümkün olacaktır.
- Kısaca, motivasyon artırmada en önemli etken, ders çalışmaya yönelik düşüncelerinizi olumsuzdan olumluya doğru değiştirmeniz olacaktır.
- Her şeye rağmen öğrenmeye karşı tutumunuzu olumlu yönde geliştirmekte zorlanıyorsanız, öğretmenlerinizden, okul rehber öğretmen/psikolojik danışmanından ve ailenizden yardım isteyebilirsiniz. Sizin çabanız, başkalarından alacağınız bu yardımla birleşince başarınızı artırmamanız için bir neden kalmaz.

NASIL DERS ÇALIŞMALI?

- Çalışma yerinizi belirleyin.
- Ne çalışacağınızı planlayın.
- Çalışma zamanınızı 40-50 dakika ile sınırlayın.
- 40-50 dakika sonunda kısa süreli molalar verin.
- Bütün-parça-bütün düzeniyle çalışın.50 dakikayı aşan çalışmalarda genellikle algılama gücü azalır; hatırlama oranı hızla düşer.

ÇALIŞMA MEKANININ OLUŞTURULMASI

Çalışma davranışını etkileyen çevresel faktörleri kontrol altına almak, çalışma isteğini artırmak ve konsantrasyonu sağlamak için önemlidir.

Ders çalışılan mekanda başka bir işle uğraşmamak, o mekanın beyin tarafından sadece çalışmak için kodlanmasını sağlar. Bu durum çalışmaya yoğunlaşmayı artırır.

Mümkün olduğu kadar her gün aynı mekanda çalışmak, ders çalışmayı kolaylaştırır ve dikkati keskinleştirir.

Çalışma mekanının uygun özellikler taşıması, konsantrasyonu sağlayan etmenlerin başında gelir.

NEYİN NE ZAMAN ÇALIŞILACAĞININ PLANLANMASI

Önceden hazırlanan program aşağıdaki faydaları sağlar:

- Zamanın etkili şekilde kullanılması
- Neye, nereden başlanacağına karar verilmesi
- Ne zaman dinlenip ne zaman çalışılacağına planlanması
- Güven ve motivasyonun artması

Çalışma programından, tekrarı içeren, etkili çalışmayı sağlayan ve kişiye özgü hazırlanmış bir program kastedilmektedir. Sadece belirli saatlerde dersin başına oturma, belirli saatlerde mola verme üzerine kurulmuş bir çizelge, uygun bir ders çalışma programı anlamına gelmez.

ÇALIŞMA PLANI HAZIRLAMADA ANA İLKELER

- İlgilerinizi, yeteneklerinizi ve ihtiyaçlarınızı göz önünde bulundurun.
- Derslerle sosyal etkinlikler arasında mantıklı bir denge kurun.
- Kendinize mutlaka her hafta serbest zaman ayırın.
- Planlarınızı geniş kapsamlı küçük aşamalar şeklinde yapın.
- Mümkün olduğu ölçüde günün aynı saatlerini ders çalışmaya ayırın.
- Uyku ihtiyacınızı ihmal etmeyin.
- Planlarınızı objektif olarak değerlendirmeye çalışın.
- Plana uyma konusunda kararlı davranmaya çalışın.
- İhtiyaç duyduğunuz takdirde, planlarınızı güncelleyin.

Etkili Okumaya Hazırlık (Ön İnceleme)

- Başlık sayfasını okumak
- Kitabın basım tarihine bakmak
- Önsöz ya da giriş bölümünü okumak
- Eğer varsa yazar hakkındaki notu okumak
- İçindekiler bölümünü incelemek

Kitabın her bir bölümü okunurken benzer bir inceleme yapılabilir. O bölümde ne okunacağına ilişkin ön bilgi sahibi olma, zihinde ilgili konuyla bağlantılı bir çerçeve oluşmasına yardımcı olur. Böylece, bölüm okunmaya başlandığında karşılaşılan bilgiler hafızanın çekmecelerine daha rahat yerleştirilir.

ETKİLİ OKUMA

- Okurken anlamayı kontrol etmek
- Metin hakkında soru sormak ve cevaplamak
- Yüksek sesle okumak
- Okunan metnin özetini çıkarmak
- Okurken altını çizmek
- Okurken not almak
- İncele-Sorgula-Oku-Tekrar Et-Gözden Geçir tekniğiyle okumak

ETKİLİ DİNLEME ALIŞKANLIKLARI

- Olumlu bir tutum içinde dinlemek
- Aktif dinlemek (Anlatılanlara ilişkin sorular geliştirmek)
- Sözel olmayan mesajları dikkate almak
- Önemli bilgiye işaret eden ipuçlarına dikkat etmek
- Ders için ön hazırlık yapmak
- Not almak

ETKİLİ DİNLEME

Olumsuz Dinleme Alışkanlıkları

- Anlatılan konuya ilgi göstermemek veya önemsememek
- Anlatana karşı olumsuz tutum geliştirmek
- Yarım yamalak dinlemek veya dinliyormuş gibi görünmek
- Anlatılan her şeyi aynen not almaya çalışmak
- Pasif dinlemek

ETKİLİ NOT ALMA

Etkili Not Almada Üç Adım

- Dersten önce hazırlanma
- Dersi dikkatle dinleme ve ders süresince not alma
- Dersten sonra alınan notları gözden geçirme

Not Alma İlkeleri

- Önemli noktaları yakalamaya çalışmak
- Dinleme ile not alma arasında bir denge oluşturmak
- Kısaltmalar ve semboller kullanmak
- Özgün ifade kullanmak
- Soru sormak
- Uyarı ve ödevleri not etmek
- Not almaya ilk günden başlamak ve düzenli olarak not tutmak
- Notları en kısa zamanda gözden geçirmek

“Yapabileceğimiz şeyleri yapmaya başlasak kendimizi hayretler içinde bırakacak sonuçlar alırız”.

Thomas Edison

HANGİ DERSLERE HANGİ YÖNTEMLERLE ÇALIŞMAK FAYDA SAĞLAR

Belki matematikte problemler karışık geliyor, belki de yeterince uzun olan türkçe metinler dikkatinizi dağıtıyor. Ya da hangi derse hangi sistemle çalışırsam daha çok verim alırım diye düşünüyor, bir sistem bulamıyorsunuz. Size derslerin konusuna göre çalışma teknikleri konusunda yol gösterecek birkaç ipucu sunuyoruz.

Türkçe Konuları

Kitap okumak Türkçe başarısının en temel gerekliliğidir. Kelime dağarcığının genişlemesi sadece okuyarak gelişir. Bu ise anlama, kavrama ve yorumlama becerilerini arttıracaktır. İlgili alanlarınız ile ilgili kitaplarla başlayın. Okumaktan zevk almak, okuduğumuzla iletişim kurmak yaşamımızı daha da genişletip, anlamlandıracaktır.

Türkçe konuları iki ana bölümde sınıflandırılabilir. Birincisi dilbilgisi, ikincisi anlam. Dilbilgisi konusundaki eksiklerinizi giderin. Daha sonra okuduğunuz bir cümlenin dilbilgisi açısından incelemesini yapın. İçindeki sözcük türleri ve bunların özellikleri, öğeleri, yapısı vb.. Dil iletişimin en temel aracı olduğundan bu konudaki gelişiminiz sizin tüm alanlardaki başarınızı etkileyecektir.

Paragraf soruları uzun ve yorucudur. Dikkat gerektiren bu sorularda çözüm soru kökünün içinde yer almaktadır. Paragraf sorularında dikkat ve konsantrasyonu arttırmak için 200 sorudan oluşan bir paragraf testini ortalama bir hızla hiç ara vermeden çözün. Bu oldukça yorucu bir çalışma olacaktır ama her seferinde dikkat sürenizi ve sorulara olan konsantrasyonunuzu arttıracaktır. Haftada bir kere yapılması yeterlidir.

Türkçe dersine çalışırken uygulanabilecek diğer bir çalışma da "Bu sonuca nasıl ulaştım?" sorusunun cevaplanmasıdır. Elinize 20 soruluk bir test alın. Her sorunun 5 adet seçeneği vardır. Bu seçeneklerden 4'ü neden yanlış?, 1'i neden doğru? Bunu nerden anlıyorum? Bu soruların cevabını yanınızdaki bir arkadaşınıza ispatlamaya çalışın. Bu çalışmada soruların doğru okunabilmesinde ve çeldirici sorularla baş etmede etkili bir yöntemdir.

Diğer bir pratik çalışma önerisi; soru kökünün yeniden yazımıdır. Paragraf sorularında soru kökünü ya da seçenekleri yeniden oluşturmaya çalışın. Siz olsanız bu soruyu nasıl hazırlardınız. Soru oluşturma mantığını kavradıkça sınavlarda yorum gücünüz o denli artacaktır. İyi okumalar.

Matematik Konuları

Tüm sayısal alanlardaki başarının temeli matematik becerisine bağlıdır. Matematikte gösterdiğiniz ilerleme hem sınavları hem de günlük hayatınızı kolaylaştıracaktır. Matematik bilgi üzerine değil beceri üzerine dayalı bir alandır. Matematiksel düşüncenin gelişmesi için bir süreç gerekir. Bu da çok çalışarak değil düzenli çalışarak kazanılır. Her gün en az 5-10 soru mutlaka çözün. Matematikte konu ile ilgili eksik bilginiz kalmasın. Temel eksiklerinizi tamamlayın. Daha sonra çözümlü soruları inceleyin. Çözümlü sorularla çalışırken acele etmeyin. "Neden bu yöntemi kullanıyor? Neden çözümü bu sırada yapıyor? sorularını cevaplayın. Ezbere formül kullanarak soruları çözmeyin. Mantığınız çözümü kabullenene kadar soruyla ilgilenin. Aynı soruyu farklı yollarla çözmeye çalışın. Birçok matematik konusu buna imkân vermektedir. Matematiksel kavramların anlamını öğrenin. Pi sayısı nedir? Nasıl hesaplanmış? Mutlak değer nedir? Polinom nedir? ...

Düzenli, planlı ve dikkatli çalışın. Basit sorulardan başlayın. Soru çözerken transfer, yorum ve benzerliklerden yararlanın. Kavramları anlayabilmek için ilişkileri ve farklılıkları yorumlayarak bir senteze varın. Ve mümkün olduğunca çok soru çözün. Çözemediğiniz hiçbir soru kalmasın. Çözmekte zorlandığınız ya da çözemediğiniz her sorunun cevabını mutlaka öğrenin. Ve sonra sizin o soruyu çözememe nedeninizi anlamaya çalışın. Eksik olan neydi? Gazetelerin zekâ bulmacalarını ile zekâ oyunlarından ve bilimsel problemlerden oluşan kitapları edinin ve zevk alarak çözmeye çalışın. Başarının ilk kuralı sevmektir.

Geometri Konuları

Geometri dersinde başarı için soruyu doğru bir biçimde görmek gerekir. Bu da çok soru çözerek kazanılabilecek bir beceridir. Tüm geometri konuları birbirleriyle bağlantılıdır. Bu nedenle sistemli bir çalışma yapın. Konuyla ilgili çalışmalarınızı bitirdikten sonra çözümlü soruları inceleyin. "Nasıl bir ilişki kurulmuş?" "Formül ve bağlantılar ne anlama geliyor? Sonra düzenli olarak soru çözün. Konuların daha iyi anlaşılması için çok sayıda soru çözmeniz gerekir. Üzerinde çalıştığınız bir soruya

farklı açılardan yaklaşarak farklı yöntemlerle çözmeyi deneyin.

Sabır geometri için gereken en temel özelliktir. Soru çözmeye belli bir düzeye gelince soru ve çözümleri görmeyi kolaylaştıracaktır. Bu bir kırılma noktası olarak yaşanır. Bir noktadan sonra soru ve çözümleri sizin için kolaylaşacaktır. O noktaya kadar umutsuzluğa kapılmayın. Eğer kendinize güvenmezseniz başarılı olma şansınız azalacaktır. Buna izin vermeyin.

Fizik Konuları

Fizik biliminin temel konuları mekanik düşünce üzerine kuruludur. Konular sizin için ne kadar somutsa başarı o kadar yüksek olacaktır. Her konuyu grafik ve şekillerle çalışın. Ne kadar görürseniz o kadar iyi anlarsınız. Yaptığınız grafik ve şekiller hakkında yorum yapın. Bilgilerinizi sınavın. Her soruyu mantığınızla kavramaya çalışın. Çözüm bu mantığın üzerine kurulu olsun. Çözdüğünüz her soru düşünme gücünüzü geliştirecektir. Öğrendiğiniz bilgilerin günlük yaşamdaki etkilerini ve yansımalarını çözmeye çalışın. Gözlemlediğiniz olayların fizik yasalarıyla olan ilişkisini düşünün. Düzenli ve sistemli olarak soru çözün.

Kimya Konuları

Temel kavramların çok iyi kavranması gereken bir derstir kimya. Konu ile ilgili bilgilerin iyi bir şekilde öğrenilmesi gerekir. Çalışırken not tutun ve notlarınızı görsel hale getirin. Konuların birbirleriyle olan ilişkilerini inceleyin. Sınıf ortamında öğretmenden konuyu dinlemeniz öğrenmenizi kolaylaştıracaktır. Çözümlü soruları inceleyin. Bu sizin soru mantığını anlamanızı sağlayacaktır. Kimya konularında belli bir birikimi yakalamak için düzenli olarak tekrar yapın. Soru çözerek bilgi birikiminizi ve yorum gücünüzü geliştirin.

Biyoloji Konuları

Biyoloji dersinde şekil ve grafiklerden yararlanın. Her bir konu için (Kalıtım – Hücre – Fotosentez ve Solunum – Sistemler – Üreme vb.) bir sayfalık bir grafik oluşturun. Bu grafikte anahtar kelimelerden faydalanın. Böylece konunun bütününe görmüş olursunuz. Bütünden yola çıkarak konunun alt konularının birbirleriyle ilişkilerini inceleyin. Nasıl bir ilişki var? Birbirlerini nasıl etkiliyorlar? Konuyu sesli olarak grafik yardımıyla anlatın. (Beyin haritaları bu konuda size çok yardımcı olacaktır.) Belli aralıklarla konu tekrarı yapın. Öğrendiğiniz bilgilerin günlük hayattaki karşılıklarını ve günlük yaşama etkilerini inceleyin, yorumlayın. Çözdüğünüz soruları bir konu çalışma biçimi olarak değerlendirin. Biyoloji konuları diğer fen derslerine göre daha geniştir. Bu nedenle pratik ve yorum gücünüzü arttırmak için bol soru çözün.

Tarih Konuları

"Neden" ve "Sonuç" tarih dersinde anahtar kelimelerdir. Çalıştığınız konu ile ilgili kendinize sorular sorun. "Bu olayı doğuran nedenler nedir? Hangi koşul ve ortamda meydana gelmiştir? Bu olayın neden olduğu olaylar nedir? Hangi olayları doğurmuştur?" sesli olarak konuyu anlatın. Çalıştığınız konuyu kendi sesinizden duymanız öğrenmenizi güçlendirecektir. Çalışırken not tutun. Notlarınız olayların oluş sırasına göre olmalı. Soru çözerken bilgilerinizi tekrarlayın ve yorum gücünüzü kullanın. ÖSS'de çoğu zaman cevap soru kökünde gizlidir. Soruları çok dikkatli okuyun.

Coğrafya Konuları

Coğrafya çalışırken olayların oluş, dağılım ve neden-sonuç ilişkisini kurarak öğrenmek gerekir. Konuları ezberlemeyin, nedenini ve açıklamalarını öğrenin. Özellikle genel coğrafyada ezberlemezsiniz. Neden-Sonuç ilişkisini mantık yoluyla bulmak gerekir. Coğrafya sorularını çözerken bilginin yanı sıra yorum yapabilmek de önemlidir. Soru çözerken şekil, grafik ve haritalar çok iyi incelenmelidir. Konuların anlaşılması için atlaslardan, resimlerden ve şekillerden en iyi şekilde yararlanın. Konuları belli aralıklarla tekrar edin ve bol soru çözün.

Felsefe Konuları

Felsefe, düşünmeyi, yorumlamayı ve olaylara farklı açılardan bakmayı gerektiren bir alandır. Soru köklerini inceleyin. Soru kökündeki ifade hakkındaki görüşlerinizi belirtin. Sizce belirtilen ifade yaşama ne kadar uyuyor? Siz bu konuda neler düşünüyorsunuz? Bu konuda siz de bir soru yazın. Ve en önemlisi düşünce odaklı kitaplar okuyun. Okuduğunuz kitapla tartışın, fikirlerinizi ifade edin. Yazar fikrini nasıl ifade etmiş hangi kelimeleri neden seçmiş üzerinde düşünün. Düşünürlerin yaşamlarını inceleyin. Ve çok sayıda soru çözün. Cevap seçeneklerindeki ifadeleri soru köküne

karşılaştırın. Bu seçenek neden yanlış? Bu seçenek neden doğru? İlginç bulduğunuz düşünceleri arkadaşlarınızla ya da ailenizle paylaşın.

Dil Konuları

Dil durağan değil yaşam içinde anlamlanan bir iletişim biçimidir. Önemli olan kelime ya da gramerin ezberlenmesi değil, bizim o dille düşünebilmemiz ve kendimizi ifade edebilmemizdir. Teknik terimler dışında hiçbir kelime birebir anlamıyla çevrilemez. Her kelimenin anlam evreninde belirli farklılıklar vardır. Dil çalışmalarında, kelimenin karşılığı nedir? sorusundan farklı olarak ne ifade ediyor? sorusu önem kazanır. Teknik bilgi olan kelime ve gramer bilgisini kazanırken okuyarak, yazarak ve konuşarak öğrenilenleri bir ifade biçimine dönüştürmek gerekir. Öğrendiğiniz dilde yayın yapan televizyon ve radyoları dinleyin. Şarkı sözlerini anlamaya ve yazmaya çalışın. Günlük tutun. Öğrendiğiniz dilin ait olduğu kültür hakkında bilgi edinin. Yaşam biçimleri, alışkanlıkları, beden dilleri, ilişki biçimleri ... Cümle ve ifadelerin Türkçe çevirisini yapmadan anlamaya çalışın. Yeni bir dil, yeni bir kültür, yeni bir düşünme ve yaşam biçimi demektir. Öğrendiğiniz dile ne kadar hayat verirsiniz o kadar başarılı olursunuz.